

GRAVMINDER

Kirkens antikvariske gravminder omfatter to gravsten fra henholdsvis 1600-tallet og o. 1771, der nu er opstillet i våbenhuset, samt et stort antal kirkegårdsmonumenter fra 1800-tallet, herunder hele otte støbejernskors, hvoraf det ældste er fra 1828.

Gravsten. 1) (Fig. 41), o. 1652, over Christen Iørgensøn Bvl (Christen Jørgensen Bul), †6. aug. 1652 i Liidballe, og hustru Bertte [Ha]ns daater, †<17. jan. 1657>.

Grå kalksten, 197×116 cm. Skriftsten med personalia i et stort, centralt felt, hugget med

Fig. 41. Gravsten nr. 1, o. 1652, over Christen Jørgensen og Berte Hansdatter (s. 4365). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – *Gravestone no. 1, c. 1652, for Christen Jørgensen and Berte Hansdatter.*

Fig. 42. Gravsten nr. 2, 1771, over Jørgen Hansen Seidelin og Clara Eleonora Christiansdatter Gybjerg (s. 4365). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – *Gravestone no. 2. c. 1771, for Jørgen Hansen Seidelin and Clara Eleonora Christiansdatter Gybjerg.*

forsænkede reliefversaler; noget forslidt langs stens midte, og enkelte bogstaver er nu tegnet op med blyant. Over skriffeltet er et rektangulært topfelt med Jesusmonogram. I stenens hjørner er medaljoner med evangelistsymbolerne identificeret med indhuggede versaler (som randskrift); foroven »S. Matthevs« og »S. Marcvs«, forneden »S. Lvcas« og »S. Iohannes«. Mellem de nedre medaljoner er to skjolde, det ene med bomærke og »CI«, det andet med »BH« og et Jesusmonogram. I våbenhuset.

2) (Fig. 42), o. 1771, over sognepræst Jørgen Hansen Seidelin, (*marts 1698), præst i Eltang og Sdr. Vilstrup fra 31. jan. 1727, (†15. maj 1782), og hustruen (Clara Eleonore Gyberg, *o. 1701), †17. jan. 1771.

Fig. 43. Kårde, måske fra 1600-tallet (s. 4366). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – *Rapier, perhaps from the 1600s.*

Kalksten, 203×137 cm, der er revnet i to fra midt på venstre side til højre del af underkanten. Skriftsten med personalia i indhugget kursiv, der er mestendels bortslidt midt på stenen og følgende kun delvist læselig. Langs stenens rand er en riffelbort og to parallelle linjer, der etablerer en ramme om indskriften. Opstillet i våbenhuset.

Gravudstyr (fig. 43), 1600-tallet, bestående af en 106 cm lang kårde med renæssanceornamentik på parerstang og knop samt to sporer, opsat i en montre i våbenhuset. Det vides ikke, hvem genstandene har tilhørt; de blev konserveret 1994.⁸¹

Kirkegårdsmonumenter. 1) (Fig. 44), 1830, over sognepræst og kirkeejer Thomas Flensborg, *20. juli 1750 i Horsens, †1. apr. 1830 i Nr. Stenderup.

Stele af sandsten, 215 cm høj, med indsat marmortavle, 70×43 cm, hvorpå personalia er anført i reliefversaler (delvist opmalet med sort). Under tavlen er en rundbuet niche, hvori er monteret et

Fig. 44. Kirkegårdsmonument nr. 1, 1830, over sognepræst og kirkeejer Thomas Flensborg (s. 4366). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – *Churchyard monument no. 1, 1830, for parish priest and church owner Thomas Flensborg.*

Fig. 45. Kirkegårdsmonument nr. 2, 1833, over Knud Peter Lind (s. 4367). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – Churchyard monument no. 2, 1833, for Knud Peter Lind.

marmorrelief af en lampe. Entablementet omfatter en bred frise og en lav trekantgavl; på disse er monteret marmorrelieffer af henholdsvis et håndtryk og en sommerfugl. Stelen hviler på en lidt bredere sokkel med to små marmorrosetter monteret ved de øvre hjørner. Opstillet i kirkegårdens nordøstre hjørne.

2) (Fig. 45), 1833, over Knud Peter Lind, *9. aug. 1769 i Aarhus, †6. juli 1833 i Eltang.

Stele af sandsten, 145 cm høj, der krones af en trekantgavl med akroterier og hviler på en bred base. Personalia er anført på en marmortavle, 56×42 cm, med indhugget kursiv optrukket med sort. Under tavlen er en rundbuet niche. Stelen er placeret nær kirkegårdens nordre dige.

3) O. 1840, formentlig over sognepræst Ulrik Christian Boesen, *7. dec. 1769 i Rynkeby, †23. nov. 1840 i Eltang.

Fig. 46. Kirkegårdsmonumenter i lapidariet. Nr. 4 (tv.), 1841, over Johan Wilhelm Nielsen (s. 4368) samt nr. 10 (th.), 1856, over Gunder Marie Hansen (s. 4369). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – Churchyard monuments in the lapidarium. No. 4 (left), 1841, for Johan Wilhelm Nielsen and no. 10 (right), 1856, for Gunder Marie Hansen.

Fig. 47. Kirkegårdsmonument nr. 5, 1846, over pastor emeritus Andreas Rosenvold. (s. 4368). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – *Churchyard monument no. 7, 1846, for pastor emeritus Andreas Rosenvold.*

Sandsten, 93×63 cm. Den stærkt forvitrede sten er en pendant til Marie Christine Boesen Schjøtts (nr. 6) og ligger ved dennes side. Den må følgelig formodes at være lagt over hendes ægtefælle.⁹⁰

4) (Jf. fig. 46), 1841, over Iohan Wilhelm Nielsen, *30. marts 1793 i Håstrup, †27. sept. 1841 i Nørre Bjert.

Støbejernskors, 115 cm højt, med trepasender og personalia i kursiveret relief. På korsstammens øvre ende er et relief af et anker.⁹¹

5) (Fig. 47), 1846, over pastor emeritus Andreas Rosenvold, †19. april 1846 i Nørre Bjert.

Støbejernskors, 118 cm højt, med bøjlekrone-lignende ender. Korsarmenes profil tegner langstrakte ovaler, hvori der er blomsterrankerelieffer. Ovalerne gennemskærer korsskæringens medal-

jon med roset, fra hvilken der endvidere udgår korsblomster i skæringens hjørner. Personalia er anført med reliefversaler på en tavle ved korsets fod. Placeret nær kirkegårdens nordre dige. Korset er af sønderjysk oprindelse, og typen kendes også fra Augustenborg Kirke.⁹²

6) (Fig. 48), 1849, over Marie Christine Boesen Schjøtt, * 7. juni 1776, †15. jan. 1849.

Liggsten af sandsten, 93×62 cm, med personalia i indhuggede versaler i et forsænket felt, hvis ramme er kraftig og har affasede hjørner. Placeret nær kirkegårdens nordre dige.

7) (Jf. fig. 49), o. 1850(?), over gårdejer Niels Iørgensen (Jørgensen), †(19. marts)⁹³ 1828 i Nørre Bjert.

Støbejernskors, 114 cm højt, med korsender formet som rundbuede kløverbåde og bladværk om korskæringen. Personalia er anført i kursiveret relief. Korset er af samme type som sønnens,

Fig. 48. Kirkegårdsmonument nr. 6, 1849, over Marie Christine Boesen Schjøtt (s. 4368). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – *Churchyard monument no. 6, 1849, for Marie Christine Boesen Schjøtt.*

Fig. 49. Kirkegårdsmonumenter i lapidariet. Nr. 7 (th.), o. 1850(?), over Niels Jørgensen (s. 4368) samt nr. 8 (tv.), 1851, over Hans Nielsen (s. 4369). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – *Churchyard monuments in the lapidarium. No. 7 (right), 1850(?), for Niels Jørgensen and no. 8 (left), 1851, for Hans Nielsen.*

nr. 8, og synes at være omtrent samtidig med dette; i så fald må det formodes at have erstattet et ældre monument. Placeret i lapidariet.

8) (Jf. fig. 49), 1851, over ungkarl Hans Nielsen, *4. aug. 1823 i Nørre Bjert, †12. nov. 1844 samme sted.⁹⁴ Et 114 cm højt støbejernskors svarende til farens, nr. 7. Placeret i lapidariet.

9) (Fig. 50), 1852, over Gunder Maria Mikkelsen, *10. maj 1819 i Nørre Bjert, †31. marts 1852 samme sted.

Sandsten, 154 cm høj. Et rektangulært monument kronet af et højt, slankt kors og stillet på en base med rundbuet niche og marmorrelief, i alt 159×64 cm. Personalialia er hugget med kursiv i en indsat marmortavle. Monumentet krones af et højt, slankt kors. Placeret vest for kirken.

10) (Jf. fig. 46), 1856, over Gunder Marie Hansen, *24. sept. 1793 i Nørre Bjert, †26. jan. 1856

Fig. 50. Kirkegårdsmonument nr. 9, 1852, over Gunder Maria Mikkelsen (s. 4369). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – *Churchyard monument no. 9, 1852, for Gunder Maria Mikkelsen.*

samme sted. Støbejernskors, 114 cm højt, svarende til ægtefællen Johan Niensens (nr. 4).⁹⁵ Opstillet i lapidariet ved siden af dette.

11) (Jf. fig. 51), 1861, over Johanne Bruun, født Petersen, *14. jan. 1780 i Lidballe, †15. okt. 1861.

Støbejernskors, 106 cm højt, med tredobbelte liljeender og krabbeblade om korsskæringen.⁹⁶ Personalialia er anført i reliefversaler. På korsstammen er et relief af en sørgende engel. Øverst på stammen er et relief af en sommerfugl. Ved korsets fod er en tavle med flammeprofileret ramme og mindeord i versaler over et sommerfuglerelief. I lapidariet.

12) (Jf. fig. 51), 1863, over Ellen Marie Hansen, *22. okt. 1782 i Nørre Bjert, †2. apr. 1863 samme sted.

Støbejernskors, 111 cm højt, med ender dannet af tredobbelte kølbuer med blomsterrelief og en central medaljon med roset. På stamme og arme er profilerede felter med trekløverbuede ender. Heri er personalialia anført i antikva (navn i versaler). Korstypen kendes også fra Harte og Bramdrup (s. 4281 og 4313) samt på Fyn fra eksempelvis Bederslev og Drigstrup kirker (DK Odense, 5328–29 og 4113). Opstillet i lapidariet.

13) (Jf. fig. 51), 1866, over Karen Nielsen, *24. april 1822 i Børup, †17. marts 1866.

Støbejernskors, 111 cm højt, med tredobbelte liljeender som nr. 11, men med bredere stamme og arme samt mere kompakt udformede liljeender. Ved korsets fod er akantusblade. Personalialia er anført med kursiv. I lapidariet.

Fig. 51. Kirkegårdsmonumenter i lapidariet. Nr. 12 (tv.), 1863, over Ellen Marie Hansen (s. 4370), nr. 11, 1861, over Johanne Bruun (s. 4370) samt nr. 13 (th.), 1866, over Karen Nielsen (s. 4370). Foto Arnold Mikkelsen 2023. – Churchyard monuments in the lapidarium. No. 12 (left), 1863, for Ellen Marie Hansen, no. 11, 1861, for Johanne Bruun and no. 13 (right), 1866, for Karen Nielsen.